

Havaintoja rahastonhoitajien ja sijoituspalvelujen tarjoajien toiminnasta

Sisällys

Havaintoja rahastonhoitajien ja sijoituspalvelujen tarjoajien toiminnasta	1
Sisällys	1
1 Vuosittaisen kyselyn tausta ja tarkoitus	2
1.1 Merkittävimmät havainnot ja huomiot	2
1.2 Sovellettavasta sääntelystä	4
2 Rahastonhoitajien ja sijoituspalvelun tarjoajien toiminnasta yleisesti	5
2.1 Rahastot	5
2.2 Sijoituspalveluyritykset	7
3 Hallitus	10
3.1 Valvontafunktioiden resurssien ja tehokkuuden arviointi	10
3.2 Riippumaton hallituksen jäsen	11
4 Compliance	13
4.1 Compliance-toiminnon suorittamat tarkastukset	13
4.2 Compliance-toiminnon raportointi hallitukselle	14
4.3 Compliance-toiminnon ulkoistaminen	14
4.4 Muita näkemyksiä Finanssivalvonnan erillisestä Compliance-selvityksestä	15
5 Sisäinen tarkastus	16
6 Ulkoistukset	17
7 Tallennusveloitteet tarjottaessa sijoituspalveluita	20
8 Asiakasvalitukset	22
9 Sosiaalisen median käyttö markkinoinnissa	23
10 Asiakasvaralausunto ja tilinpäätösten laatimisajankohta	24
11 Kestävä rahoitus tarjottaessa sijoituspalveluita	25
11.1 Kestävyyssriskeihin liittyvät toimintaperiaatteet ja PAI-ilmoitukset	25
11.2 Asiakkaan kestävyysmieltymysten selvittäminen	27

1 Vuosittaisen kyselyn tausta ja tarkoitus

Finanssivalvonta toteutti keväällä 2023 vuosittaisen kyselyn rahastoyhtiöille ja toimiluvallisille vaihtoehtorahastojen hoitajille (38 kpl), sijoituspalveluyrityksille (46 kpl) sekä niille luottolaitoksille (13 kpl) ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sivuliikkeille (6 kpl), jotka ovat merkittävimpiä sijoituspalvelujen tarjoajia Suomessa. Kyselyn tarkoituksena oli saada valvonnan taustaksi yhtiöistä ja niiden tarjoamista sijoituspalveluista ja -tuotteista sellaista tietoa, joita säännöllinen raportointi Finanssivalvonnalle ei kata.¹

Tässä raportissa tuodaan esille havaintoja ja Finanssivalvonnan näkemyksiä sellaisista asioista, joissa oli havaittavissa puutteita sääntelyn soveltamisessa tai joihin yhtiöiden tulisi erityisesti kiinnittää huomiota toiminnassaan. Raportin tiedot perustuvat pääasiassa kyselyn kohteena olevien yhtiöiden vastauksiin. Raportissa tuodaan esille myös muita huomioita, joita on tullut esille yhtiöiden jatkuvassa valvonnassa, sekä yleistä tietoa yhtiöiden tuotteista ja palveluista.

1.1 Merkittävimmät havainnot ja huomiot

Luotettava hallinto ja toiminnan järjestäminen

- Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan luotettavan hallinnon ja hallituksen tehokkaan valvontatoiminnan kannalta toimiluvallisen yhtiön hallituksessa tulisi olla vähintään yksi riippumaton jäsen. Näin voitaisiin tehokkaammin hallita mahdollisia eturistiriitoja. ([3.2 Riippumaton hallituksen jäsen](#))
- Finanssivalvonta korostaa, että compliance ei täytä sääntelyn mukaisia velvollisuuksiaan, mikäli se ei lainkaan suorita valvonta- tai tarkastustoimenpiteitä. Finanssivalvonta kehottaa kaikkia yhtiöitä arvioimaan kriittisesti, käyttäkö compliance officer riittävästi aikaa toiminnon suorittamiseen. Finanssivalvonta muistuttaa, että jokaisessa toimiluvallisessa yhtiössä tulee olla nimetty compliance-vastaava silloin, kun yhtiö on ulkoistanut compliance-toiminnon. ([4 Compliance](#))
- Toimiluvallisilla yhtiöillä on oltava muista toiminnoistaan ja toiminnastaan erillinen ja riippumaton sisäisen tarkastuksen toiminto. Finanssivalvonta tuo esille, että suhteellisuusperiaatteen soveltamisella ei tarkoiteta sitä, että sisäiselle tarkastukselle kuuluvia tehtäviä voitaisiin huomioiden yhtiön toiminnan laatu, laajuus ja monimuotoisuus jättää kokonaan tekemättä vaan sitä, ettei kaikissa yhtiöissä tarvitse suorittaa kaikkia lainsäädännön edellyttämiä tehtäviä samassa laajuudessa ja samalla intensiteetillä. ([5 Sisäinen tarkastus](#))
- Yhtiöt ovat ulkoistaneet toimintaansa laajasti. Ulkoistuksissa on tärkeää, että ydinliiketoimintaa harjoitetaan toimiluvallisessa yhtiössä niin, ettei toimiluvallisesta yhtiöstä muodostu kuoriyhtiö. Tämä tulee huomioida myös konsernin sisäisissä järjestelyissä. Ulkoistusten valvontaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Myös arvioitaessa toiminnan luotettavaa järjestämistä ja sisäistä valvontaa tulee ottaa huomioon yhtiön toiminta kokonaisuutena, mukaan lukien ulkoistukset ja niihin liittyvät tai niiden seurauksena syntyvät eturistiriidat. ([6 Ulkoistukset](#))

¹ Kyselyssä yhtiöiltä pyydettiin tietoja vuoden 2022 lopun tilanteesta.

Menettelytavat ja veloitteet sijoituspalvelua tarjottaessa

- Tallenteet puhelinkeskusteluista ja sähköisistä viesteistä, jotka liittyvät kaupankäyntiin tai asiakastoimeksiantojen hoitamiseen on säilytettävä. Finanssivalvonta havaitsi puutteita tallennusveloitteiden noudattamisessa. Kyselyn vastauksista kävi ilmi, ettei kaikkia käytössä olevien viestintäkanavien kautta tulleita viestejä tallenneta. Myös videotapaamiset (Teams, Skype) ja tekstiviestit on tallennettava, jos nämä ovat yhtiöllä käytössä. Tallennusveloitteiden noudattaminen on sijoittajansuojan toteutumisen lisäksi tärkeää myös väärinkäytösvalvonnan näkökulmasta. ([7 Tallennusveloitteet tarjottaessa sijoituspalveluita](#))
- Finanssivalvonta korostaa, että asiakasvalituksina on kirjattava ja raportoitava kaikki asiakkaiden osoittamat tyytymättömyyden ilmaisut, riippumatta esimerkiksi siitä, onko yhteydenotto kirjallinen vai ei tai siitä, esittääkö asiakas korvausvaatimuksen. Finanssivalvonta havaitsi, ettei valvottavilla välttämättä ole selkeää käsitystä siitä, minkä tyyppiset yhteydenotot tulee kirjata asiakasvalituksina. ([8 Asiakasvalitukset](#))
- Yhtiöistä noin 54 % vastasi käyttävänsä sosiaalisen median kanavia markkinoinnissaan. Finanssivalvonta korostaa, että markkinointia sosiaalisen median kanavissa koskevat samat säännöt kuin markkinointia perinteisissä markkinointikanavissa. ([9 Sosiaalisen median käyttö markkinoinnissa](#))
- Sijoituspalveluyritysten ja sijoituspalveluita tarjoavien luottolaitosten ja rahastonhoitajien tilintarkastajien tulee toimittaa Finanssivalvonnalle vähintään kerran vuodessa lausunto siitä, vastaavatko yhtiön asiakasvarojen säilyttämistä ja käsittelyä koskevat järjestelyt sääntelyn vaatimuksia. Kyselyn ja vuosittaisten ilmoitusten perusteella useiden sijoituspalveluyritysten ja sijoituspalveluita tarjoavien rahastonhoitajien tilintarkastajat eivät säännöllisesti toimittaneet lausuntoja Finanssivalvonnalle. Finanssivalvonta huomauttaa, että asiakasvaralausunto tulee antaa myös tilanteessa, jossa yhtiöllä ei ole tilikauden aikana ollut hallussaan tai hallinnoitavanaan asiakasvaroja. ([10 Asiakasvaralausunto ja tilinpäätösten laatimisajankohta](#))

Kestävää rahoitusta koskevat veloitteet sijoituspalveluita tarjottaessa

- Sijoituspalveluja tarjoavien yhtiöiden on huomioitava kestävyysriskit täyttäessään toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia ja määrittäessään riskienhallintaperiaatteitaan ja -menettelyitään. Nämä veloitteet koskevat kaikkia sijoituspalveluita tarjoavia yhtiöitä. Lisäksi omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa antavien yhtiöiden tulee noudattaa SFDR-asetuksen mukaisia tiedonantovelvoitteita. Vastaavat kestävä rahoituksen veloitteet koskevat myös rahastonhoitajia.² ([11.1 Kestävyysriskeihin liittyvät toimintaperiaatteet ja PAI-ilmoitukset](#))
- Noin 52 % sijoituspalveluyrityksistä ei huomioi sijoituspäätöstensä haitallisia vaikutuksia (jäljempänä PAI-tiedot) kestävyystekijöihin. Finanssivalvonta pitää hyvänä käytäntönä sitä, että ne yhtiöt, jotka eivät vielä huomioi PAI-tietoja, ilmoittaisivat SFDR-asetuksen mukaisessa ilmoituksessaan selkeän syyn lisäksi, aikovatko ne ottaa huomioon haitalliset vaikutukset ja jos aikovat, niin milloin. ([11.1 Kestävyysriskeihin liittyvät toimintaperiaatteet ja PAI-ilmoitukset](#))

² Tässä raportissa ei tarkastella kestävä rahoituksen velvoitteita rahastonhoitajien näkökulmasta.

- Finanssivalvonta korostaa, että kestävyysmieltymykset tulee selvittää kaikilta sijoitusneuvontaja omaisuudenhoitoasiakkailta, mukaan lukien ammattimaiset asiakkaat ja omaisuudenhoitoasiakkaana olevat rahastoyhtiöt. Selvitysvelvollisuus on myös silloin, kun yhtiön tuotevalikoima ei sisällä ympäristöön ja/tai yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia edistäviä sijoitustuotteita tai kestäviä sijoituksia. ([11.2 Asiakkaan kestävyysmieltymysten selvittäminen](#))

Rahastonhoitajien ja sijoituspalvelua tarjoavien yhtiöiden tulee huomioida Finanssivalvonnan esiin nostamat havainnot ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin mahdollisten puutteiden korjaamiseksi ja toimintansa kehittämiseksi.

1.2 Sovellettavasta sääntelystä

Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat

Finanssivalvonta katsoo, että rahastoihin sijoittavien ei-ammattimaisten asiakkaiden tulee lähtökohtaisesti saada samantasoinen sijoittajansuoja riippumatta siitä, onko sijoituksen kohteena sijoitusrahasto vai vaihtoehtorahasto. Vaihtoehtorahastojen hoitajia ja vaihtoehtorahastoja koskeva sääntely (AIFM-sääntely) on monelta osin yksityiskohtaisempaa kuin vanhempi rahastoyhtiöitä ja sijoitusrahastoja koskeva sääntely (UCITS-sääntely). Molemmissa sääntelykehikoissa periaatteet ovat kuitenkin samanlaiset.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan myös rahastoyhtiöiden toiminnan järjestämisessä ja rahastojen hoitamisessa tulee soveltaa AIFM-sääntelyn mukaisia tarkempia säännöksiä, jotta ei-ammattimaisille asiakkaille taataan vähintään sama suoja kuin vaihtoehtorahastojen sijoittajille, jotka ovat EU-tason sääntelykehikossa lähtökohtaisesti ammattimaisia asiakkaita. Myös Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) on esittänyt samanlaiset näkemykset rahastonhoitajien ulkoistusjärjestelyihin ja rahastojen varojen arvostukseen liittyen.³

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan tätä periaatetta tulee soveltaa myös toiseen suuntaan. Kansallisesti on voitu sallia vaihtoehtorahastojen markkinointi myös ei-ammattimaisille asiakkaille, kuten Suomessa on tehty. Toimiluvallinen vaihtoehtorahastojen hoitaja saa lähtökohtaisesti markkinoida hoitamiaan vaihtoehtorahastoja myös ei-ammattimaisille asiakkaille. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan tiettyjä rahastoyhtiöiden toiminnan järjestämistä koskevia tiukempia säännöksiä, esimerkiksi riippumattomista hallituksen jäsenistä, tulisi soveltaa myös toimiluvallisiin vaihtoehtorahastojen hoitajiin.

Sijoituspalveluyritykset

Sijoituspalvelulain sisältämät säännöt perustuvat osittain eri EU-direktiiveihin.

Sijoituspalveluyritysten toimiluvan myöntämistä koskevat edellytykset, organisaatiota ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset, joiden mukaisesti sijoituspalveluja voidaan tarjota sijoittajille, sekä muut vaatimukset, joilla säännellään rahoitusmarkkinoiden asianmukaista toimintaa, on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/65/EU rahoitusvälineiden markkinoista (jäljempänä MiFID II -direktiivi).

³ ESMA Opinion to support supervisory convergence in the area of investment management in the context of the United Kingdom withdrawing from the European Union (ESMA34-45-344), erityisesti kohdat 41 ja 42, sekä ESMA Final Report on the 2022 CSA on valuation (ESMA34-45-1802), alaviite 5.

Sijoituspalvelulain säännökset sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja -valvonnasta perustuvat direktiiviin (EU) 2019/2034 sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta (jäljempänä EU:n vakavaraisuusdirektiivi).

EU:n vakavaraisuusdirektiivin säännöksiä sijoituspalveluyritysten luotettavista hallinnointi- ja ohjausjärjestelyistä⁴, mukaan lukien riittävät sisäisen valvonnan mekanismit, ei sijoituspalvelulain 6 b luvun 1 b §⁵ mukaan sovelleta pieniin ja ilman sidossuhteita oleviin sijoituspalveluyrityksiin. Pienet ja ilman sidossuhteita olevat sijoituspalveluyritykset on määritelty EU:n sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusasetuksen ((EU) 2019/2033) 12 artiklassa.

Toiminnan luotettavasta järjestämisestä, mukaan lukien moitteettomista hallintomenettelyistä ja omista sisäisistä valvontamekanismeista, on kuitenkin säädetty myös MiFID II -direktiivissä⁶. Kyseiset säännökset sijoituspalvelulaissa⁷ sekä komission delegoidussa asetuksessa⁸ soveltuvat kaikkiin sijoituspalveluyrityksiin yhtiön koosta riippumatta.

Kestävä rahoitus

EU:n kestävän rahoituksen tiedonantovelvoiteasetuksen (2019/2088, jäljempänä SFDR-asetus) soveltaminen alkoi pääosin 10.3.2021 ja sen soveltamista on täydennetty myöhemmin tarkemmilla säännöksillä. Asetusta sovelletaan finanssimarkkinatoimijoihin, joilla tarkoitetaan muun muassa omaisuudenhoitoa tarjoavia sijoituspalveluyrityksiä ja luottolaitoksia tai rahastonhoitajia sekä rahoitusneuvojiin, joilla tarkoitetaan muun muassa sijoitusneuvontaa tarjoavia yhtiöitä.

2 Rahastonhoitajien ja sijoituspalvelun tarjoajien toiminnasta yleisesti

2.1 Rahastot

Kyselyn kohteena olivat suomalaiset rahastoyhtiöt ja toimiluvalliset vaihtoehtorahastojen hoitajat (yhdessä *toimiluvalliset rahastonhoitajat*). Vuoden 2022 lopussa toimiluvalliset rahastonhoitajat hoitivat noin 97 % rahastopääomista ja noin 82 % rahastoista. Loput olivat rekisteröitymisvelvollisten vaihtoehtorahastojen hoitajien hoidossa.

Suurin osa (noin 70 %) toimiluvallisten rahastonhoitajien hoidossa olevista varoista oli sijoitusrahastoissa (UCITS-rahasto) ja loput vaihtoehtorahastoissa. Vaihtoehtorahastojen osalta hoidossa olevista varoista reilu puolet (55 %) oli erikoissijoitusrahastoissa ja loput Ky- ja Oy-muotoisissa vaihtoehtorahastoissa (**Kuvio 1 Toimiluvallisen ja rekisteröitymisvelvollisen hoitajan suomalainen muu vaihtoehtorahasto**). Ky- ja Oy-muotoisia rahastoja oli määrällisesti eniten, mutta keskimääräiseltä kooltaan ne olivat pienempiä. Sijoitusrahastojen keskimääräinen koko oli huomattavasti suurempi kuin vaihtoehtorahastoissa.

⁴ Sijoituspalvelulain luku 6 b.

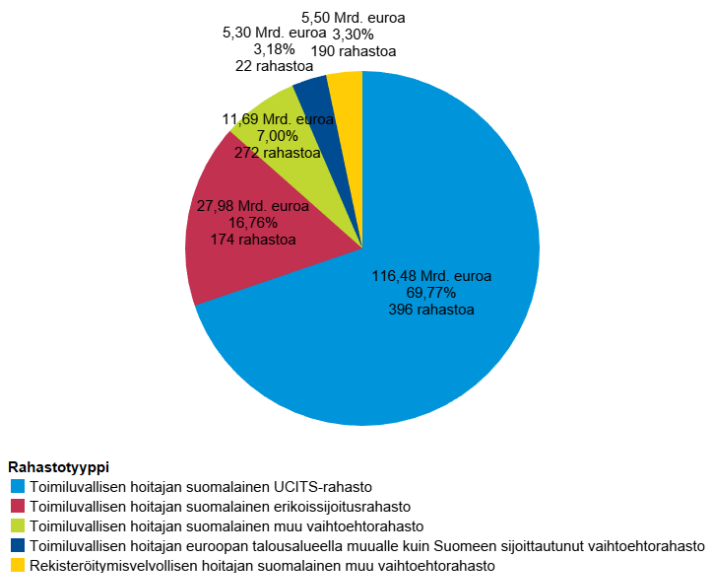
⁵ EU:n vakavaraisuusdirektiivin 25 artikla.

⁶ MiFID II -direktiivi 16 artikla.

⁷ Sijoituspalvelulaki luku 7, erityisesti 2 §.

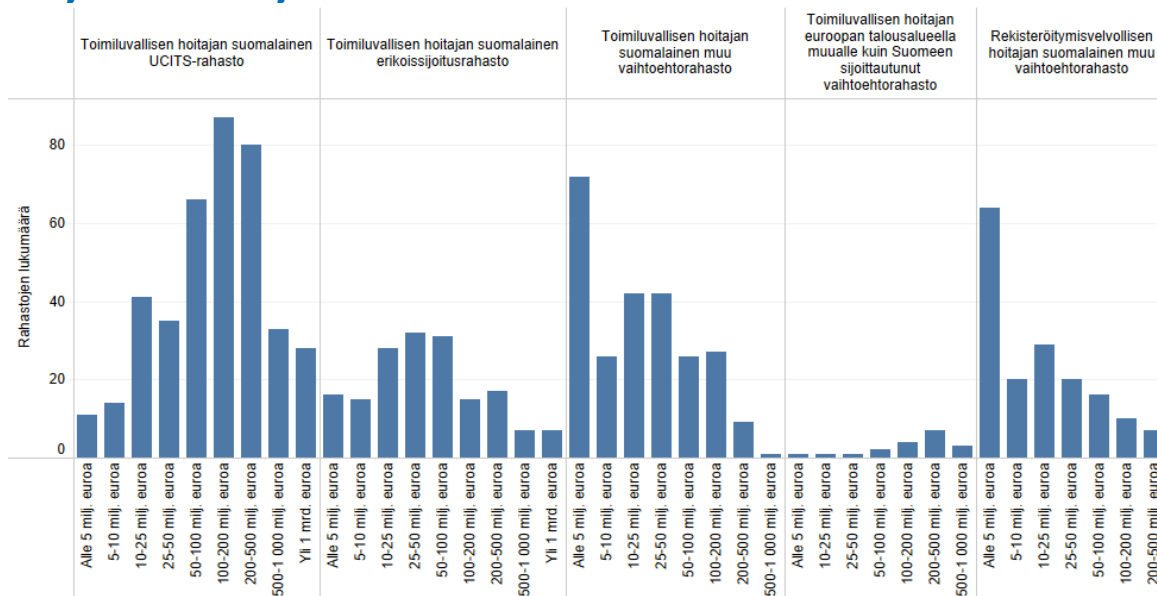
⁸ Komission delegoitu asetus 2017/565/EU, erityisesti artiklat 21–31 ja 33–35.

Kuvio 1. Suomalaisten rahastoyhtiöiden ja vaihtoehtorahastojen hoitajien hoitamien rahastojen hoidossa olevat varat 31.12.2022

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

Kuvio 2. Rahastojen lukumäärän jakautuminen rahastotyypeittäin rahaston hoidossa olevien varojen mukaisesti jaoteltuna 31.12.2022

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

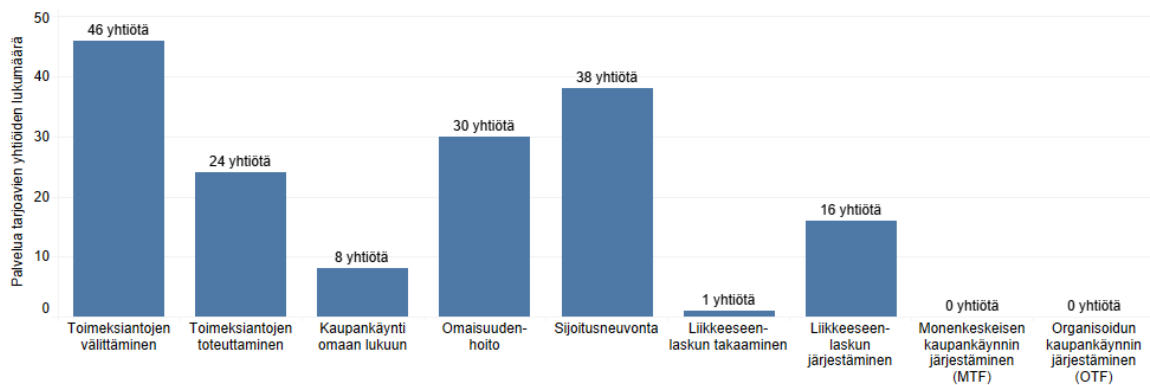
2.2 Sijoituspalveluyritykset

Tarjottavat sijoituspalvelut

Sijoituspalveluyritykset voivat tarjota toimilupansa mukaisia sijoituspalveluita ja luottolaitokset niitä sijoituspalveluita, jotka on mainittu sen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä. Kaikki sijoituspalveluyritykset (46 yhtiötä) tarjosivat toimeksiantojen välittämistä. Toiseksi yleisintä oli sijoitusneuvonnan (38 yhtiötä) ja omaisuudenhoidon (30 yhtiötä) tarjoaminen. Vastaavat sijoituspalvelut olivat yleisiä myös sijoituspalvelua tarjoavissa luottolaitoksissa.⁹

Kuvio 3 ja **Kuvio 4** esitetyt tiedot sijoituspalveluista perustuvat Finanssivalvonnan toimilupia koskevaan rekisteriin (31.12.2022). Kyselyn vastausten perusteella kaikki yhtiöt eivät aktiivisesti tarjoa kaikkia toimilupaansa sisältyviä sijoituspalveluita.

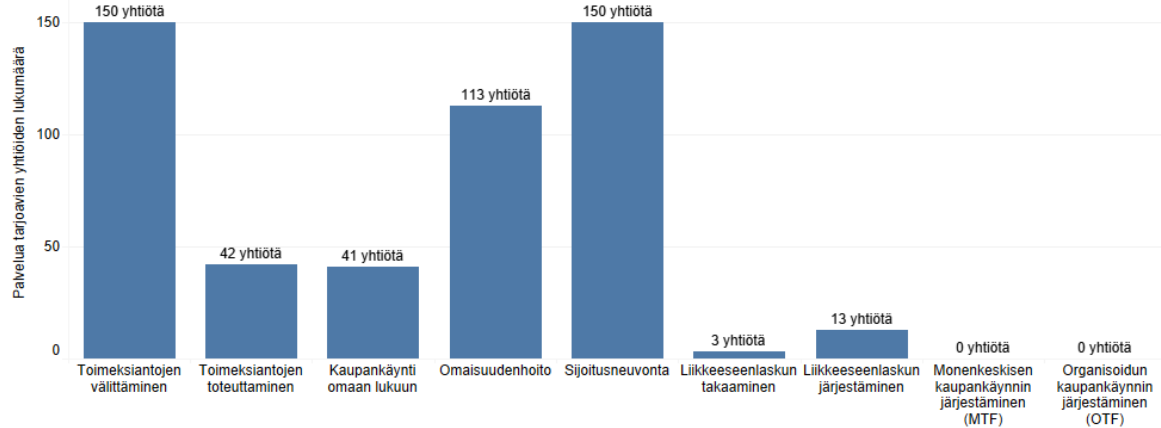
Kuvio 3. Sijoituspalveluyritysten tarjoamien sijoituspalveluiden lukumäärät palveluittain 31.12.2022

Lähde: Finanssivalvonta.

⁹ Rahastoyhtiöt ja toimiluvalliset vaihtoehtorahastojen hoitajat voivat myös tarjota tiettyjä sijoituspalveluita (kuten omaisuudenhoito ja sijoitusneuvonta), mutta niitä ei tässä tarkastella.

Kuvio 4. Luottolaitosten tarjoamien sijoituspalveluiden lukumäärät palveluittain 31.12.2022

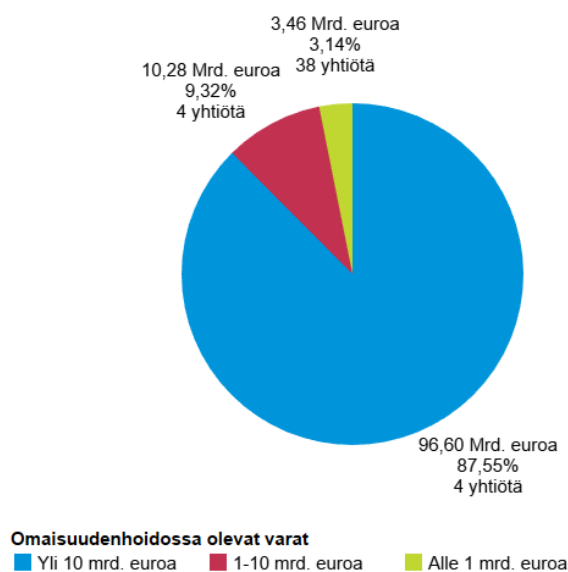

Lähde: Finanssivalvonta.

Omaisuudenhoidossa olevat varat

Suomalaisilla sijoituspalveluyrityksillä oli vuoden 2022 lopussa omaisuudenhoidossa olevia varoja noin 110 miljardia euroa. Varoista noin 97 % oli kahdeksan suurimman sijoituspalveluyrityksen hoidossa. Alla olevassa **Kuvio 5** ei ole huomioitu luottolaitosten tai sivuliikkeiden omaisuudenhoidossa olevia varoja.

Kuvio 5. Suomalaisen sijoituspalveluyritysten omaisuudenhoidossa olevat varat 31.12.2022

Lähde: Finanssivalvonta.

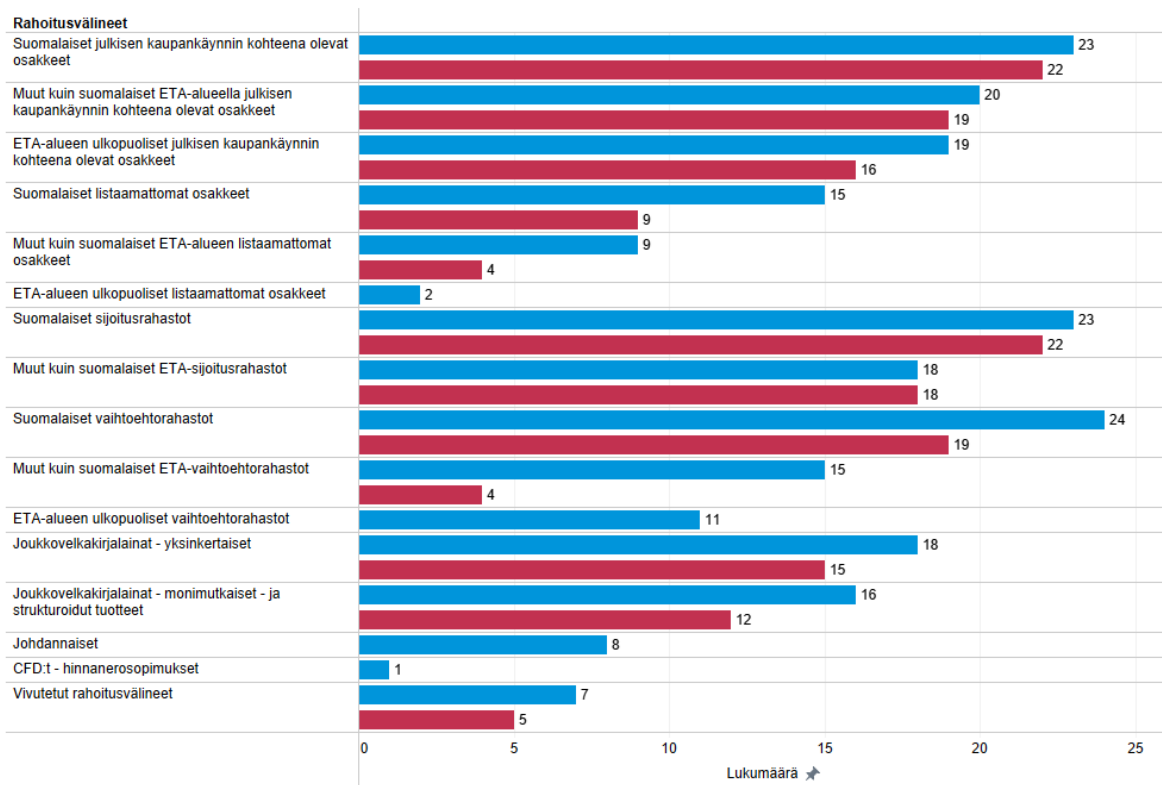
Tarjottavat sijoitustuotteet

Kyselyssä pyydettiin sijoituspalveluyrityksiä ilmoittamaan, mitä tuotteita ne tarjoavat ei-ammattimaisille ja ammattimaisille asiakkaille (**Kuvio 6**).

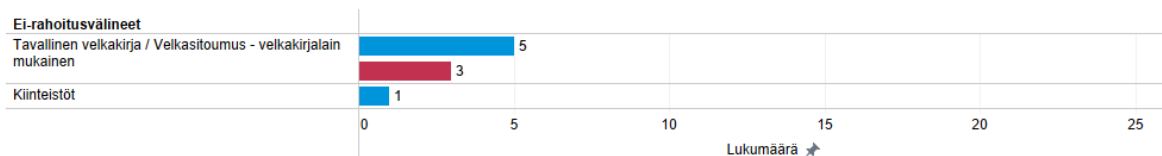
Yhtiön tarjoaman sijoituspalvelun menettelytapoihin vaikuttaa se, onko kyse yksinkertaisesta vai monimutkaisesta rahoitusvälineestä ja tarjotaanko sitä ei-ammattimaiselle vai ammattimaiselle asiakkaalle. Yksinkertaisia rahoitusvälineitä ovat muun muassa julkisen kaupankäynnin kohteena olevat osakkeet ja sijoitusrahastot.¹⁰

Kuvio 6. Sijoituspalveluyritysten tarjoamat tuotteet

Rahoitusvälineet

Muut kuin rahoitusvälineet

Asiakasyhmät, joille tuotetta tarjotaan?

■ Ammattimaiset asiakkaat ■ Ei-ammattimaiset asiakkaat

¹⁰ Sijoituspalvelulaki 10 luku 4 § ja komission delegoitu asetus 2017/565/EU 57 artikla.

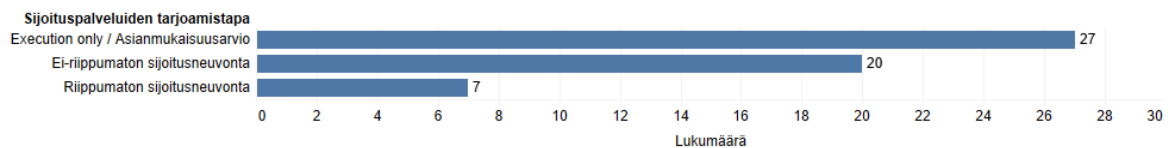
Toimeksiantojen vastaanottaminen ja välittäminen sekä sijoitusneuvonta

Kyselyssä sijoituspalveluyrityksiä pyydettiin ilmoittamaan tarkemmin, tarjoavatko ne asiakkailleen toimeksiantojen välittämistä ns. execution only -periaatteella ja/tai asianmukaisuusarvioinnilla. Lisäksi kysyttiin, tarjoavatko yhtiöt riippumatonta vai ei-riippumatonta sijoitusneuvontaa.

Execution only -palvelulla tarkoitetaan asiakkaan aloitteesta tapahtuvaa toimeksiannon välittämistä yksinkertaisilla rahoitusvälineillä. Yksinkertaisia rahoitusvälineitä ovat muun muassa julkisen kaupan käynnin kohteena olevat osakkeet ja sijoitusrahastot.¹¹ Kun toimeksianto koskee monimutkaista rahoitusvälinettä, kuten listaamatonta osaketta tai strukturoituja tuotteita, tulee ensin asianmukaisuusarvioinnilla selvittää ja arvioida ei-ammattimaisen asiakkaan sijoitustietämys ja -kokemus.

Riippumatonta sijoitusneuvontaa tarjottaessa tulee olla riittävä valikoima markkinoilla saatavilla olevia rahoitusvälineitä sekä riittävän laajasti eri lajeja ja tuotteiden tarjoajia. Ei-riippumaton sijoitusneuvonta voi sisältää suppeamman valikoiman rahoitusvälineitä ja sellaisia rahoitusvälineitä, joilla on läheinen sidos palveluntarjoajaan (esim. saman konsernin rahastot).

Kuvio 7. Sijoituspalveluiden tarjoaminen

3 Hallitus

3.1 Valvontafunktioiden resurssien ja tehokkuuden arviointi

Kriteerit

Yhtiöiden on valvottava ja arvioitava säännöllisesti sisäisten valvontajärjestelmien tehokkuutta ja riittävyyttä.¹² Ylimmän johdon on valvottava säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa, onko henkilökunnan määrä ja asiantuntemus edelleen riittäviä compliance-toiminnon tehtävien hoitamiseksi.¹³

Havainnot

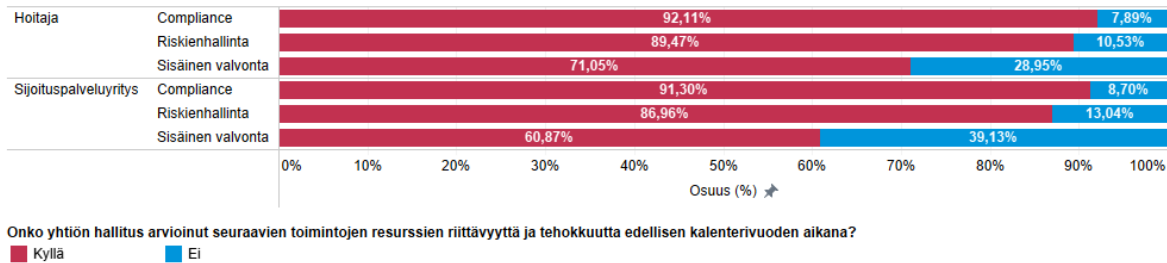
Kyselyn perusteella kaikkien yhtiöiden hallitukset eivät vuosittain arvioi compliancen, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen resurssointia ja tehokkuutta.

¹¹ Sijoituspalvelulaki 10 luku 4 § ja komission delegoitu asetus 2017/565/EU 57 artikla.

¹² SipaL 6b luku 2 §, SRL 4 luku 1 § ja AIFML 7 luku 2 § sekä MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 21(5) artikla, AIFMD komission delegoitu asetus 231/2013 57(6) artikla ja UCITS komission direktiivi 2010/43/EU 4(5) artikla.

¹³ ESMA35-36-1952 kohta 44. Vaikka ohjetasoista sääntelyä on vain sijoituspalveluntarjoajille, kaikkien valvottavien yhtiöiden tulisi tavoitella soveltuvin osin edellä mainittujen sijoituspalveluntarjoajia koskevien ohjeiden mukaista tasoa compliance-toimintoa järjestäessään.

Kuvio 8. Resurssien riittävyyden ja tehokkuuden arviointi

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta suosittaa, että valvottavien hallitukset edellyttävät toimivalta johdolta säännöllisesti selvitystä valvontatoimintojen järjestämisestä, jonka perusteella hallitus voi arvioida riippumattomien valvontatoimintojen tehokkuutta ja resursointia. Hallituksen tulisi vähintään vuosittain arvioida valvontatoimintojen tehokkuutta ja soveltuvuutta suhteessa yhtiön liiketoimintaan. Tällöin valvontatoimintojen edustajien ei tulisi olla läsnä hallituksen kokouksessa. Arvioinnin tulee olla tietoista ja konkreettista. Tehty arvio tulee käydä ilmi hallituksen pöytäkirjasta. Riittävää ei siis ole esimerkiksi se, että hallitus ainoastaan pitää resurssoinnin mielessään tutustuessaan ja arvioidessaan compliancen tuottamaa materiaalia ilman konkreettista arviota resurssoinnista. Lisäksi Finanssivalvonta muistuttaa, että hallituksen tulisi kuulla vuosittain sisäisten valvontatoimintojen edustajia ilman toimivan johdon läsnäoloa.

3.2 Riippumaton hallituksen jäsen

Kriteerit

Rahastoyhtiön riippumattomasta jäsenestä säädetään sijoitusrahastolaissa, jonka mukaan hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä, joista vähintään kolmanneksen on oltava riippumattomia. Sijoitusrahastolaissa on tarkemmin määritelty, milloin hallituksen jäsen voidaan katsoa riippumattomaksi.¹⁴ Vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevassa laissa ei ole suoraan samansisältöistä säännöstä. Vaihtoehtorahastosääntely edellyttää kuitenkin, että hoitajan toiminta on järjestetty luotettavalla tavalla ja yhtiöllä tulee olla asianmukaiset resurssit, hallintomenettelyt ja valvontajärjestelmät toimintansa järjestämiseen. Tähän tavoitteeseen pääsemistä edesauttaa riippumattoman hallituksen jäsenen nimeäminen.¹⁵ Kohdassa 1.2 kuvatuksi Finanssivalvonta katsoo, että rahastoyhtiöiden ja toimiluvallisten vaihtoehtorahastojen hoitajien toiminnan järjestämistä koskevien vaatimusten tulisi olla yhdenmukaiset.

Sijoituspalveluyrityksiin sovellettavissa EBA:n ohjeissa¹⁶ sisäisestä hallinnoinnista ja ohjauksesta todetaan, että valvontatehtäväänsä hoitavan ylimmän hallintoelimen kokoonpanoon tulee kuulua riippumattomia jäseniä. Ohjeissa viitataan EBA:n ja ESMA:n yhteiseen ohjeeseen¹⁷ ylimmän hallintoelimen jäsenten ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden sopivuuden arviointia varten. Näissä ohjeissa on käsitelty tarkemmin riippumattomien jäsenten kuulumista asianomaisten laitosten valvontatoimintoa hoitavaan ylimpään hallintoelimeen. Asianomaisiin yhtiöihin ei lueta pieniä ja ilman

¹⁴ Sijoitusrahastolaki (213/2019) 3 luvun 3 §.

¹⁵ Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 7 luku 2 §.

¹⁶ Ohjeet direktiivin (EU) 2019/2034 mukaisesta sisäisestä hallinnoinnista ja ohjauksesta, EBA/GL/2021/14 kohta 37).

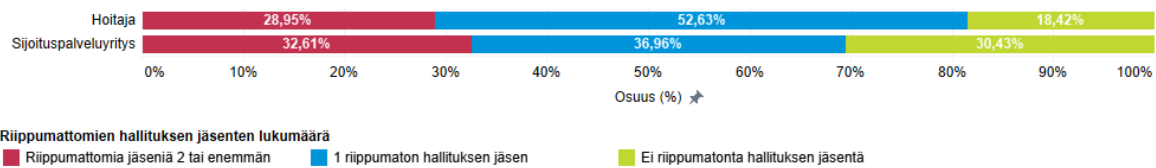
¹⁷ Ohjeet ylimmän hallintoelimen jäsenten ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden sopivuuden arviointia varten, EBA/GL/2021/06 - ESMA35-36-2319 kohdat 87–91 (Asianomaiset laitokset).

sidossuhteita olevia sijoituspalveluyrityksiä. Myös yhtiön organisaatio- ja omistusrakenne sekä toiminnan luonne, laajuus ja monitahoisuus vaikuttavat siihen, seuraako sääntelystä velvollisuus nimittää riippumaton jäsen hallitukseen.

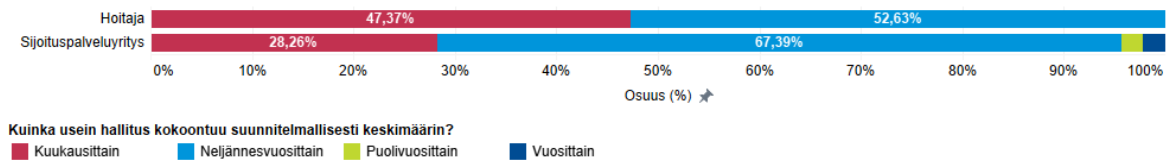
Havainnot

Kyselyn vastausten perusteella kaikilla valvottavilla ei ole hallituksessaan riippumatonta jäsentä.

Kuvio 9. Riippumattomien hallituksen jäsenten lukumäärä

Kuvio 10. Hallituksen kokoontuminen

Finanssivalvonnan näkemys

Suoraan lain nojalla rahastoyhtiöiden hallituksen jäsenistä kolmanneksen tulee olla riippumattomia. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan tietyt rahastoyhtiöiden toiminnan järjestämisestä koskevia tiukempia säännöksiä, esimerkiksi riippumattomista hallituksen jäsenistä, tulisi soveltaa myös toimiluvallisiin vaihtoehtorahastojen hoitajiin.

Finanssivalvonnan näkemys on, että luotettavan hallinnon ja hallituksen tehokkaan valvontatoiminnan varmistamiseksi jokaisen sijoituspalveluyrityksen ja vaihtoehtorahastojen hoitajan hallituksessa tulisi olla vähintään yksi riippumaton jäsen. Näkemyksen mukaan tietyt rahastoyhtiöiden toiminnan järjestämisestä koskevia tiukempia säännöksiä, mm. riippumattomista hallituksen jäsenistä, tulisi soveltaa myös toimiluvallisiin vaihtoehtorahastojen hoitajiin.

Sijoituspalvelulaki ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annettu laki edellyttävät, että yhtiöiden toiminta on järjestetty luotettavalla tavalla. Yhtiöllä tulee olla asianmukaiset resurssit, hallintomenettelyt ja valvontajärjestelmät toimintansa järjestämiseen. Toimintaa järjestettäessä on pyrittävä välttämään eturistiriitatilanteita ja eturistiriitatilanteiden syntyessä niitä on hallittava asianmukaisesti. Riippumattoman hallituksen jäsenen nimittäminen varmistaa ja vahvistaa hallituksen toimintakykyä ja tuo ulkopuolista näkemystä hallitustyöskentelyyn sekä helpottaa eturistiriitojen hallintaa.

Riippumattoman hallituksen jäsenen tulisi olla yhtiöstä, yhtiön liiketoiminnasta ja merkittävistä omistajista riippumaton ja erityisesti hänen roolinsa korostuu kontrollifunktioiden tukemisessa. Riippumattoman hallituksen jäsen täydentää hallituksen kollektiivista osaamista. Hallituksen jäsenten tulisi kyetä yhdessä tehokkaasti kyseenalaistamaan ja valvomaan toimivan johdon tekemiä päätöksiä.

4 Compliance

4.1 Compliance-toiminnon suorittamat tarkastukset

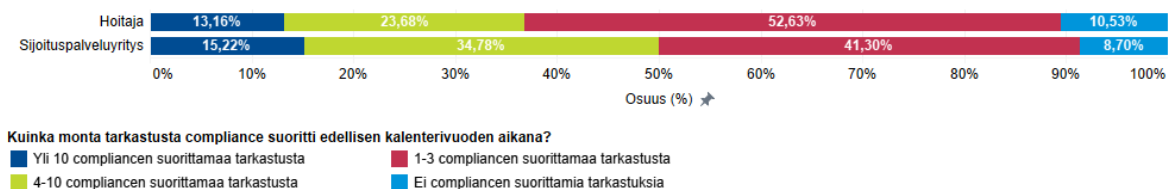
Kriteerit

Yhtiön on otettava käyttöön pysyvä, tehokas ja itsenäisesti toimiva vaatimusten noudattamista koskeva toiminto, joka jatkuvasti valvoo ja säännöllisesti arvioi käyttöön otettujen toimenpiteiden, periaatteiden ja menettelyjen sekä yrityksen velvoitteiden täyttämässä esiintyneiden puutteiden korjaamiseksi toteutettujen toimien riittävyttä ja tehokkuutta.¹⁸ Compliance-toiminnon tehtävänä on avustaa valvottavan yhtiön hallitusta säännösten noudattamattomuuteen liittyvien riskien hallinnassa. Tärkeä osa compliance-toiminnon tehtäviä on valvontatoimien suorittaminen laaditun valvontaohjelman mukaisesti sekä myös muutoin tarvittaessa. Compliancen tulee osallistua myös valitusten käsittelyn valvontaan sekä yhtiön henkilökunnan kouluttamiseen ja neuvontaan.

Havainnot

Yhtiöiltä kysyttiin tietoa compliance-toiminnon suorittamista tarkastuksista edellisen kalenterivuoden aikana. **Kuvio 11** kuvaa, kuinka monta tarkastusta yhtiöiden compliance-toiminto on suorittanut vuoden 2022 aikana.

Kuvio 11. Compliancen suorittamat tarkastukset

Finanssivalvonnan näkemys

Yhtiöiden ilmoittamien tarkastusten määrässä oli suurta hajontaa, sillä yhtiöt olivat laskeneet tarkastuksiksi hyvin erityyppisiä toimenpiteitä. Finanssivalvonta katsoo, että tarkastuksiksi ei tulisi laskea seuraavia toimenpiteitä:

- Säännölliset (esim. kvartaaleittain tehtävät) tai muut jatkuvat tarkastukset.
- Muihin kuin yhtiöön kohdistuvat tarkastukset. Esimerkiksi säilytysyhteisöön kohdistuvia tarkastuksia ei tule ottaa huomioon laskennassa.
- Ohjeistuksen tai jatkuvuussuunnitelman päivitykset.

Finanssivalvonta korostaa, että tarkastusten aiheet ja lukumäärä tulisi valita riskiperusteisen arvion ja yhtiön yksilöllisten tarpeiden mukaan. Finanssivalvonta ei pidä uskottavana, että ulkoistettu compliance pystyisi vuosittain tarkastamaan syvällisesti valvottavan yhtiön toiminnan kokonaisuudessaan. Finanssivalvonta korostaa, että compliance ei täytä sääntelyn mukaisia velvollisuuksiaan, mikäli se ei lainkaan suorita valvonta- tai tarkastustoimenpiteitä.

¹⁸ MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 22(1) ja (2a) artikla, AIFMD komission delegoitu asetus 231/2013 61 (1) ja (2a) artikla sekä UCITS komission direktiivi 2010/43 10 (1) ja (2a) artikla.

4.2 Compliance-toiminnon raportointi hallitukselle

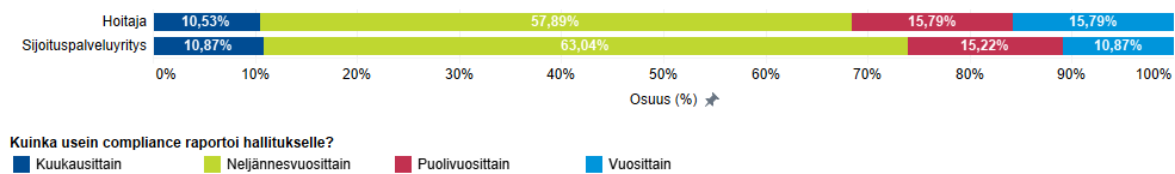
Kriteerit

Compliance-toiminnon tulee säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa raportoida yhtiön ylimmälle johdolle.¹⁹

Havainnot

Yhtiöiltä kysyttiin tietoa, kuinka usein compliance-toiminto on raportoinut hallitukselle vuonna 2022.

Kuvio 12. Compliance- ja riskien raportointi hallitukselle

Finanssivalvonnan näkemys

Compliance-toiminnon on raportoitava toiminnastaan ja tekemistään havainnoista vähintään vuosittain valvottavan ylimmälle johdolle. Finanssivalvonta suosittaa, että tämän vuosikoosteen lisäksi compliance-toiminto raportoi vähintään kvartaaleittain hallitukselle. Lisäksi compliance-toiminnolla on oltava mahdollisuus muutoin tuoda havaitsemiaan puutteita hallituksen tietoon.

Finanssivalvonta katsoo, että compliance officerin tulisi osallistua hallituksen kokouksiin silloin, kun siellä käsitellään compliance-toiminnon valvontaohjelmaa, compliance-raportteja tai compliance-toiminnon tekemiä muita materiaaleja, jotta compliance officer voi esitellä kyseiset dokumentit ja tarvittaessa vastata hallituksen kysymyksiin. Finanssivalvonta suosittaa, että hallituspöytäkirjoihin tai niiden liitteisiin merkitään hallituksen jäsenten esittämiä kysymyksiä, kommentteja ja johtopäätöksiä.

4.3 Compliance-toiminnon ulkoistaminen

Kriteerit

Yhtiön on otettava käyttöön pysyvä, tehokas ja itsenäisesti toimiva vaatimusten noudattamista koskeva toiminto.²⁰

Yhtiön tulee valvoa ulkoistettuja toimintoja tai palveluja tehokkaasti ja hallita ulkoistamiseen liittyviä riskejä.²¹

¹⁹ MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 25(2) ja (3) artikla, AIFMD komission delegoitu asetus 231/2013 61 (3b) artikla sekä UCITS komission direktiivi 2010/43 10 (3b) artikla.

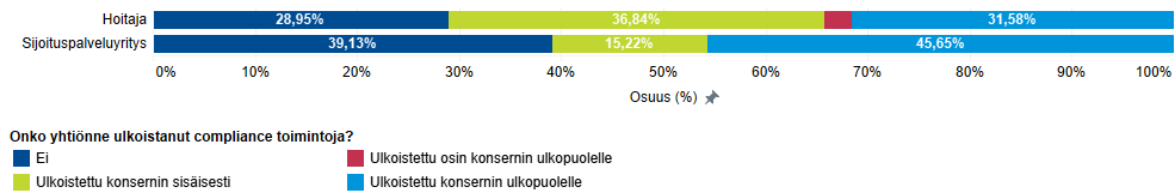
²⁰ MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 22(2) ja (3) artikla, AIFMD komission delegoitu asetus 231/2013 61 (2) artikla sekä UCITS komission direktiivi 2010/43 10 (2) artikla.

²¹ MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 artikla 31 (2e), SipaL 7 luku 5 §, SRL 6 luku ja AIFML 10 luku.

Havainnot

Sijoituspalveluyrityksistä yli puolet (noin 61 %) ja rahastonhoitajista suurin osa (noin 71 %) on ulkoistanut compliance-toiminnon joko konsernin sisällä tai sen ulkopuolelle.

Kuvio 13. Compliance-toimintojen ulkoistus

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta muistuttaa, että jokaisessa toimiluvallisessa yhtiössä tulee olla nimetty compliance-vastaava silloin, kun yhtiö on ulkoistanut compliance-toiminnon. Tämä koskee myös tilanteita, joissa ulkoistus tapahtuu konsernin sisällä. Finanssivalvonta katsoo, että riippumattomasta valvontatoiminnosta vastaava henkilö ei saa olla riippuvuussuhteessa yhtiön liiketoimintaan. Tämän vuoksi ulkoistettua compliance-toimintoa valvova henkilö ei voi osallistua liiketoimintaan, sillä liiketoiminta ei saa antaa ohjeita compliance-toiminnolle tai muulla tavalla vaikuttaa kyseisten henkilöiden tehtävien hoitamiseen. Toimitusjohtaja ei täten voi toimia compliance-toiminnosta vastaavana henkilönä. Lisäksi compliance-vastaavaksi nimitetyn henkilön mahdollisiin muihin tehtäviin liittyviä eturistiriitoja on ensisijaisesti vältettävä. Jos eturistiriitoja ei pystytä välttämään, on niitä arvioitava ja valvottava asianmukaisesti.

4.4 Muita näkemyksiä Finanssivalvonnan erillisestä Compliance-selvityksestä

Finanssivalvonta keräsi vuonna 2022 sijoituspalveluyrityksiltä, rahastoyhtiöiltä ja vaihtoehtorahastojen hoitajilta kyselyn avulla tietoa ulkoistetun compliance-toiminnon järjestämisestä ja resursseista. Kyseisen kyselyn pohjalta Finanssivalvonta laati teema-arvioraportin, joka julkaistiin huhtikuussa 2023.²²

Kyselyyn vastanneet yhtiöt toimittivat Finanssivalvonnalle kesällä 2023 teema-arvioraportin perusteella laaditun toimenpidesuunnitelman. Toimenpidesuunnitelmien perusteella vain harvat yhtiöt ovat nähneet tarpeelliseksi nostaa ulkoistetun compliance-toiminnon tuntimääriä, vaikka yksi teema-arvion merkittävimmistä havainnoista oli, ettei ulkoistetuilla compliance officereilla ole riittävästi aikaa toiminnon suorittamiseen, sillä compliance ei ole suorittanut kaikkia sille kuuluvia tehtäviä riittävällä tavalla. Finanssivalvonta kehottaa erityisesti kaikkia niitä yhtiöitä, joilla on konsernin ulkopuolelle ulkoistettu compliance-toiminto, kriittisesti arvioimaan, käyttäkö compliance officer riittävästi aikaa toiminnon suorittamiseen. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan compliance-toiminto ei täytä pysyvyyden vaatimusta, eikä compliance officer pysty asianmukaisesti suoriutumaan kaikista sääntelyn asettamista tehtävistä, jos tehtävän suorittamiseen käytetään vain yksittäisiä tunteja kuukaudessa.

²² [Valvottavatiedote 24.4.2023 – 26/2023: Sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden ja vaihtoehtorahastojen hoitajien ulkoistetun compliance-toiminnon järjestämisessä ja laadussa on merkittäviä puutteita.](#)

Vaikka selvitys keskittyi konsernin ulkopuolisiin ulkoistuksiin, soveltuvat Finanssivalvonnan näkemykset compliance-toiminnon järjestämisestä suurelta osin myös konsernin sisäisiin ulkoistuksiin, sekä tilanteisiin, joissa compliance-toimintoa ei ole ulkoistettu. Finanssivalvonta kehottaakin kaikkia sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä ja vaihtoehdorahastojen hoitajia tutustumaan kyseiseen raporttiin. Erityisesti Finanssivalvonta haluaa nostaa raportista seuraavat näkemykset:

Suhteellisuusperiaate

Suhteellisuusperiaatteen soveltaminen ei tarkoita sitä, että joitakin compliance-toiminnolle kuuluvia tehtäviä voitaisiin jättää kokonaan tekemättä vaan sitä, ettei kaikissa yhtiöissä tarvitse suorittaa compliance-toiminnon tehtäviä samassa laajuudessa ja samalla intensiteetillä.

Compliance-toiminnon riskiarvio

Kaikki valvottavat eivät ole laatineet compliance-toiminnon riskiarviota. Kaikkien valvottavien yhtiöiden tulee laatia sellainen. Sääntely ei mahdollista tästä poikkeamista. Ilman riskiarviota yhtiöiden on mahdotonta laatia compliance-toiminnon valvonta- ja työohjelmia. Riskiarvion laadinnassa on otettava huomioon kunkin yhtiön erityispiirteet. Compliance-toiminnon riskiarvio voidaan yhdistää operatiivisia riskejä koskevan arvion kanssa, mutta yhtiöiden tulee tällöin kyetä erottelemaan näiden riskien erot.

Riskiperusteinen valvontaohjelma

Kaikki valvottavat eivät ole laatineet riskiperusteista valvontaohjelmaa. Kaikilla yhtiöillä tulee olla riskiperusteinen valvontaohjelma, jossa määritellään, mitkä ovat tulevan vuoden tarkastuskohteita sekä milloin ja miten tarkastukset suoritetaan. Valvontaohjelman tulisi lisäksi sisältää koulutustarpeen arviointi. Finanssivalvonta katsoo, että hallituksen tulee hyväksyä valvontaohjelma ennen sen voimaansaalon alkamista.

5 Sisäinen tarkastus

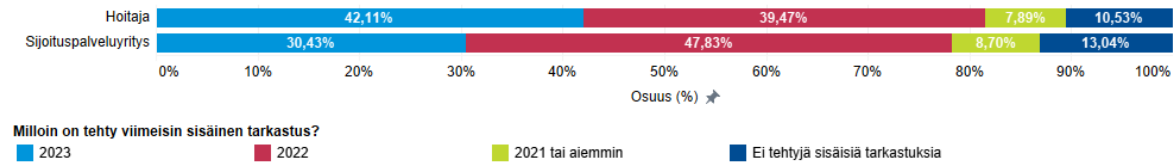
Kriteerit

Valvottavilla on oltava muista toiminnoistaan ja toiminnastaan erillinen ja riippumaton sisäisen tarkastuksen toiminto ja sen on ylläpidettävä sitä, jos se on yhtiön liiketoiminnan luonteen, laajuuden, monimutkaisuuden perusteella asianmukaista ja oikeasuhteista.²³

Havainnot

Kyselyn perusteella kaikilla valvottavilla ei ollut järjestetty sisäisen tarkastuksen toimintoa sääntelyn edellyttämällä tavalla.

²³ AIFMD komission delegoitu asetus 231/2013 62 artikla 1 kohta, Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 3/2011 (Sijoitusrahastotoiminnan järjestäminen ja menettelytavat) kohta 7.4., MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 24 artikla.

Kuvio 14. Sisäinen tarkastus

Finanssivalvonnan näkemys

Sääntely edellyttää, että valvottavilla on oltava muista toiminnoistaan ja toiminnastaan erillinen ja riippumaton sisäisen tarkastuksen toiminto ja sen on ylläpidettävä sitä siten, että se on yhtiön liiketoiminnan luonteen, laajuuden, monimutkaisuuden sekä kyseisen liiketoiminnan osana harjoitetun salkunhoidon luonteen ja laadun perusteella asianmukaista ja oikeasuhteista. Finanssivalvonta kiinnittää huomiota siihen, että suhteellisuusperiaatteen soveltamisella ei tarkoiteta sitä, että sisäiselle tarkastukselle kuuluvia tehtäviä voitaisiin jättää kokonaan tekemättä, vaan sitä, ettei kaikissa yhtiöissä tarvitse suorittaa sisäisen tarkastuksen tehtäviä samassa laajuudessa ja samalla intensiteetillä.

Sisäisen tarkastuksen toiminto voidaan ulkoistaa ulkopuoliselle palveluntarjoajalle. Sisäisen tarkastuksen toiminto tulisi erottaa compliance-toiminnosta ja riskienhallinnasta. Lisäksi Finanssivalvonta toteaa, että hallitus ei voi hoitaa sisäisen tarkastuksen tehtäviä valvottavassa yhtiössä.

6 Ulkoistukset

Kriteerit

Sijoituspalveluyritys voi ulkoistaa sijoituspalvelun tarjoamisen tai sijoitustoiminnan harjoittamisen kannalta ratkaisevan tärkeän operatiivisen toiminnon, jos sijoituspalveluyritys toteuttaa kohtuulliset toimenpiteet aiheettoman operatiivisen lisäriskin välttämiseksi. Toiminnon ulkoistamista ei saa toteuttaa tavalla, joka heikentää olennaisesti yrityksen sisäisen valvonnan laatua tai haittaa sijoituspalveluyrityksen toiminnan viranomaisvalvontaa.²⁴

Vaihtoehtorahastojen hoitaja voi ulkoistaa vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain mukaisia toimintojaan ainoastaan, jos ulkoistaminen ei haittaa vaihtoehtorahastojen hoitajan riskien hallintaa, sisäistä valvontaa, toiminnan kannalta merkittävän muun toiminnon hoitamista tai toiminnan valvontaa. Rahastoyhtiö voi ulkoistaa liiketoimintansa kannalta merkittäviä toimintojaan, jos se ei haittaa rahastoyhtiön riskienhallintaa, sisäistä valvontaa tai muuten merkittävästi rahastoyhtiön liiketoiminnan hoitamista.²⁵

Valvottavat eivät voi ulkoistaa toimintojaan siinä määrin, että niiden ei enää voida katsoa harjoittavan toimiluvan mukaista toimintaa. Merkittävän toiminnon voi pääsääntöisesti ulkoistaa vain toiselle toimiluvalliselle yhtiölle, jonka toimilupa sisältää ulkoistetun toiminnon suorittamisen. Konsernin sisäistä ulkoistusta koskevat samat vaatimukset kuin konsernin ulkopuolelle tehtävää ulkoistusta. Ulkoistuksen valvonta tulee aina järjestää asianmukaisesti, mikä käytännössä tarkoittaa muun muassa sitä,

²⁴ Sijoituspalvelulaki (747/2012 myöhempine muutoksineen) 7 luku 5 §, MiFID II komission delegoitu asetus (EU 2017/565) 30–32 artiklat, EBA Ulkoistamista koskevat ohjeet (EBA/GL/2019/02).

²⁵ Vaihtoehtorahastojen hoitajat: komission delegoitu asetus (231/2013) 8 jakso ja laki vaihtoehtorahastojen hoitajista (162/2014 myöhempine muutoksineen) 10 luku. Rahastoyhtiöt: Sijoitusrahastolaki (213, 2019) 6 luku ja Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 1/2012 (Ulkoistaminen rahoitussektoriin kuuluvissa valvottavissa) kohta 5.2.

että yhtiössä tulee olla nimetty ulkoistuksista vastaava henkilö tai henkilöt ja ulkoistuksia tulee tosiasiallisesti valvoa. Valvottava vastaa aina velvollisuuksiensa täyttämisestä toimintojen ulkoistamisesta riippumatta.

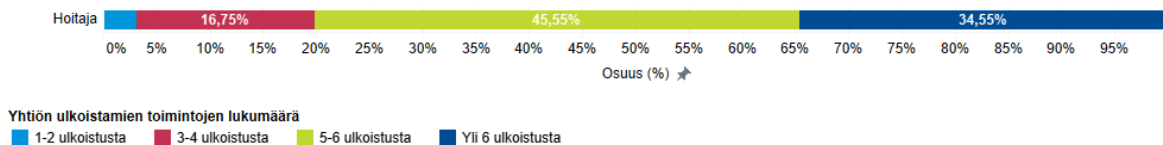
Havainnot

Yhtiöiltä kysyttiin ulkoistamisesta, ulkoistetuista toiminnoista ja ulkoistamisen valvonnasta.

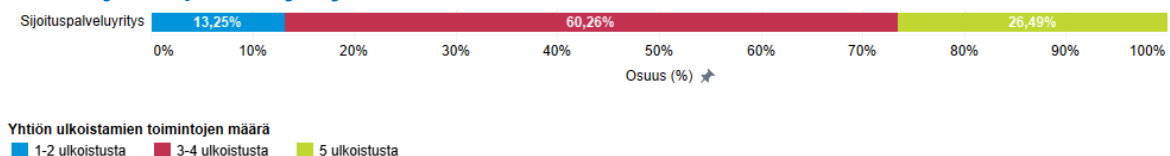
Rahastonhoitajilta ja sijoituspalveluyrityksiltä kysyttiin kyselyssä ulkoistukseen liittyvät tiedot seuraavien toimintojen osalta: compliance, sisäinen tarkastus, tietojärjestelmät, riskienhallinta ja taloushallinto. Edellä mainittujen toimintojen lisäksi hoitajilta kysyttiin myös salkunhoidon, arvonlaskennan, arvonmäärityksen sekä osuusrekisterin ulkoistuksista.

Kyselyn vastausten perusteella eri toimintoja on ulkoistettu yleisesti ottaen hyvin laajasti. Toimintoja on ulkoistettu sekä konsernin sisällä että konsernin ulkopuolelle. Ulkoistukset on toteutettu joko kokonaan tai osittain. Kyselyn vastausten perusteella joidenkin yhtiöiden osalta jää epäselväksi, onko yhtiössä oltu tietoisia ulkoistuksesta eli onko hahmotettu, että järjestetty toiminta täyttää ulkoistuksen tunnusmerkit tai missä laajuudessa toiminto on tosiasiallisesti ulkoistettu. Lisäksi osa yhtiöistä ei ollut nimennyt ulkoistuksesta vastaavaa henkilöä tai vastausten perusteella on syntynyt kuva, että ulkoistuksen valvonnassa esiintyy puutteita, erityisesti konsernin sisäisissä ulkoistuksissa. Havaittavissa on myös, että ulkoistukset saattavat hämärtää rajoja eri toimintojen ja juridisten yhtiöiden välillä.

Kuvio 15. Hoitajien tekemät ulkoistukset

Kuvio 16. Sijoituspalveluyritysten tekemät ulkoistukset

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta korostaa, että toimiluvanvaraista toimintaa voidaan ulkoistaa vain sille, jolla on tähän tarvittava toimilupa. Finanssivalvonta korostaa, että ulkoistuksissa tulee aina arvioida sen laajuutta ja merkittävyyttä sekä ulkoistuksen valvonnan järjestämistä. Ulkoistusta arvioitaessa tulee lisäksi arvioida osaaminen ja kokemus sekä toiminnan laajuus ja merkittävyys sen tahon osalta, jolle toiminta ulkoistetaan. Jos toimintoja ulkoistetaan konsernin sisällä, ulkoistuksen tulee täyttää samat vaatimukset kuin ulkoistettaessa toiminto konsernin ulkopuolelle.

Kyselyn vastausten perusteella jotkin yhtiöt ovat ulkoistaneet toimintoja merkittävässä määrin ja siinä laajuudessa, että Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan ulkoistukset ovat voineet haitata muun muassa liiketoiminnan suorittamista ja sisäistä valvontaa sekä mahdollisesti lisänneet operatiivisia riskejä. Ulkoistuksissa on tärkeää huomioida, että ydinliiketoimintaa harjoitetaan tosiasiallisesti ja riittävin resurssein toimiluvallisessa yhtiössä, eikä yhtiöstä muodostu pelkkää muodollista kuoriyhtiötä. Tämä tulee huomioida myös konsernin sisäisissä järjestelyissä.

Finanssivalvonnan havaintojen perusteella voi olla epäselvää, milloin toiminto on tosiasiallisesti ulkoistettu. Tämä korostuu erityisesti konsernin sisäisissä järjestelyissä. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan asian arvioinnissa tulee erityisesti huomioida, missä yhtiössä toimintoa suorittavat henkilöt ovat töissä, vaikka kyseiset henkilöt raportoisivat yli yhtiörajojen. Jos toimintoa suorittava henkilö työskentelee tosiasiallisesti toisessa konserniyhtiössä, kyse on lähtökohtaisesti ulkoistuksesta, jolloin tulee soveltaa toiminnon ulkoistamista koskevia vaatimuksia. Finanssivalvonta tuo esille, että arvioitaessa onko kyse toiminnon ulkoistamisesta, tulee ottaa huomioon kuka tosiasiallisesti suorittaa toimintoa. Vaikka vastuu, päätöksenteko tai ohjeistusten laatiminen olisi edelleen yhtiön vastuulla, voi toiminto olla silti ulkoistettu, jos sitä tekee jokin yhtiön ulkopuolinen taho.

Yhtiössä on aina oltava nimettynä ulkoistuksen vastuuhenkilö, jolla on tosiasiallinen osaaminen ja resurssit valvoa ulkoistettua toimintoa. Ulkoistuksen valvontaa tulee tehdä tosiasiallisesti, eikä vain muodollisesti nimeämällä vastuuhenkilö. Ulkoistetut tehtävät on myös dokumentoitava ulkoistamissopimukseen huolella.

Sijoituspalvelutoiminnan osalta Finanssivalvonta tuo esille, että yhtiön riskienhallinta on osa luotettavaa hallintoa, eikä erillinen toiminto, jonka voi pääsääntöisesti kokonaisuudessaan ulkoistaa. Sikäli kuin tiettyjä esimerkiksi sijoituspalvelun tarjoamiseen tai sijoitustoiminnan harjoittamiseen liittyviä riskienhallinnan tehtäviä ulkoistetaan, yhtiössä on oltava vastuuhenkilö, jolla on riittävä osaaminen valvoa, että ulkoistettuihin tehtäviin liittyviä riskejä hallitaan asianmukaisesti.

Rahastonhoitajille Finanssivalvonta korostaa, että vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupa myönnetään vaihtoehtorahastojen salkunhoitoon ja riskienhallintaan sijoitustenhoitotoimintoina. Sääntelyn mukaan toista näistä toiminnoista toimiluvallisen yhtiön on itse hoidettava. Finanssivalvonta muistuttaa, että AIFM-asetuksen 82 artiklan mukaan vaihtoehtorahastojen hoitajan on itse hoidettava sijoitustenhoitotoiminnoista (salkunhoito ja riskienhallinta) enemmän kuin se on ulkoistanut. Tämän periaatteen on toteuduttava jokaisen yksittäisen rahaston tasolla, ei pelkästään rahaston hoitajan tasolla.²⁶ Ulkoistaminen on mahdollista toimiluvalliselle yhtiölle, mutta ulkoistusta ei tule tehdä ilman perusteltua syytä. Toimilupapäätöksessä mainitaan ne vaihtoehtorahastojen strategiat, joiden mukaisten vaihtoehtorahastojen hoitamiseen toimilupa myönnetään ja joiden mukaan salkunhoito ja riskienhallinta järjestetään. Ulkoistaminen edellyttää strategioiden täsmävyyttä.

²⁶ ESMA Questions and answers: Application of the AIFMD (ESMA34-32-352): Section VIII Question 1.

7 Tallennusvelvoitteet tarjottaessa sijoituspalveluita

Kriteerit

Sijoituspalveluja tarjoavan yhtiön on sijoituspalvelulain 10 luvun 12 §:n mukaan säilytettävä tallenteet puhelinkeskusteluista ja sähköisistä viesteistä, jotka liittyvät sen kaupankäyntiin omaan lukuun ja asiakastoimeksiantojen vastaanottamiseen, välittämiseen ja toteuttamiseen liittyvään palvelun tarjoamiseen, mukaan lukien keskustelut ja viestit, joiden tarkoitus on johtaa edellä tarkoitettuihin liiketoimiin. Velvoite koskee laitteita, jotka yhtiö on toimittanut työntekijälle tai sidonnaisasiamiehelle tai joiden käyttöön työntekijällä tai sidonnaisasiamiehellä on yhtiön hyväksyntä tai lupa.

Tallennusvaatimusten täyttämiseksi käytettävät järjestelyt on oltava teknologiariippumattomia.²⁷ Kun yhtiö hyväksyy tai sallii uuden viestintävälineen käytön, yhtiön on arvioitava ja toteutettava tarkoituksemukaiset ja asianmukaiset menettelyt tallennusvaatimusten täyttämiseksi. ESMA on todennut MiFID II sijoittajansuojaa koskevan Q&A:n²⁸ luvussa 3, että sähköinen viestintä kattaa myös mm. sähköpostit, videotapaamiset, sähköpostit, Bloomberg viestit, SMS, chatit ja mobiilisovellukset.

Valvoakseen tallennusvaatimusten noudattamista palveluntarjoajien on tarkastettava säännöllisesti niiden liiketoimien ja toimeksiantojen sekä olennaisten keskustelujen tallenteet, joihin kyseisiä vaatimuksia sovelletaan. Tämän tarkastuksen on oltava riskipohjaista ja oikeasuhteista. ESMA²⁹ on todennut, että tallenteiden monitoroinnin on oltava säännöllistä ja tarvittaessa myös tapauskohtaista (ad-hoc).

Havainnot

Kyselyssä kysyttiin sijoituspalveluyrityksiltä sekä sijoituspalvelua tarjoavilta luottolaitoksilta ja luottolaitosten sivuliikkeiltä näiden käytössä olevien viestintäkanavien kautta tulleiden keskustelujen ja viestien tallennuksesta sekä tallennusvelvoitteeseen liittyvästä varmistamisesta.

Vähiten tallennetut viestintäkanavat ovat kyselyn vastausten perusteella tekstiviestit tai vastaavat, ammattimaisille sijoittajille kohdennetut chatit (esim. Reuters, Bloomberg) ja muut sähköiset viestintäkanavat (esim. Teams, Skype). Tätä selittää se, että nämä kanavat eivät ole yhtä laajassa käytössä toimeksiantojen vastaanottamisessa, välittämisessä ja toteuttamisessa, kuin puhelin ja sähköposti, jotka ovat vastaajien joukossa kattavammin tallennettu.

Verratessa viestintäkanavien tallennusta koskevia vastauksia yhtiöiden toimeksiantojen vastaanottamisessa, välittämisessä ja toteuttamisessa käyttämiin viestintäkanaviin kävi kuitenkin ilmi, ettei kaikkia käytössä oleviakaan viestintäkanavia tallenneta. Vastaajista, jotka olivat ilmoittaneet kyseisen viestintäkanavan olevan käytössä:

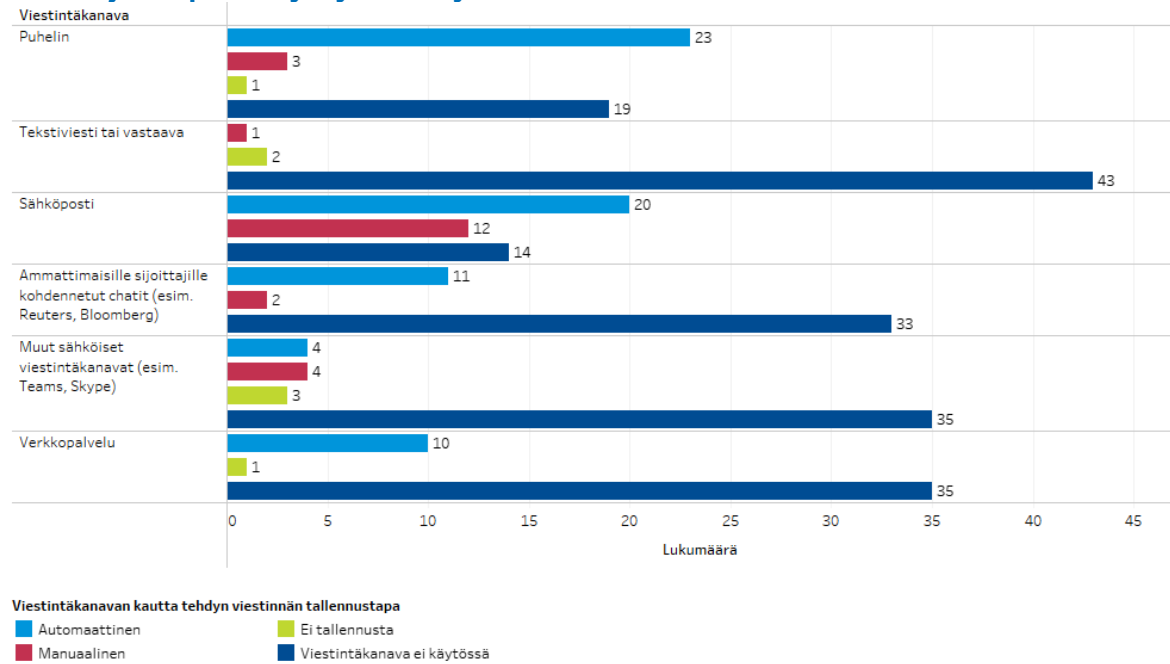
- Tekstiviestit olivat tallentamatta kolmelta vastaajalta,
- Muut sähköiset viestintäkanavat (esim. Teams, Skype) olivat tallentamatta kolmelta vastaajalta,
- Puhelin oli tallentamatta yhdeltä vastaajalta,
- Sähköposti oli tallentamatta yhdeltä vastaajalta ja
- Verkkopalvelu oli tallentamatta yhdeltä vastaajalta.

²⁷ MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565 76 artikla.

²⁸ Questions and Answers On MiFID II and MiFIR investor protection and intermediaries topics ESMA35-43-349.

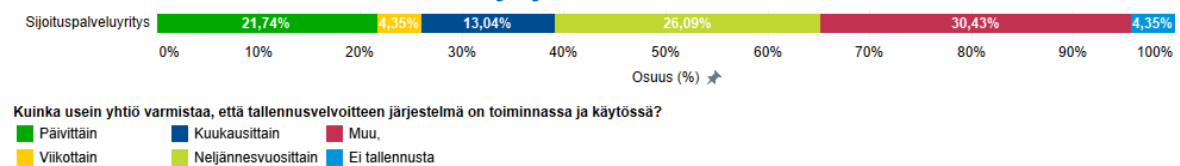
²⁹ Questions and Answers On MiFID II and MiFIR investor protection and intermediaries topics ESMA35-43-349.

Kuvio 17. Sijoituspalveluyritysten käyttämien viestintäkanavien tallennustavat

Kyselyn vastausten perusteella 40 % kaikista vastaajista varmisti päivittäin, että tallennusvelvoitteen järjestelmä on toiminnassa ja käytössä. Toiseksi yleisin varmistusfrekvenssi oli vastausten mukaan neljännesvuosittain. Satunnainen ja tarvittaessa tehtävä varmistus oli käytössä 13 %:lla yhtiöistä.

Kuvio 18. Tallennusvelvoitteen alaisten järjestelmien toimivuuden varmistus

Finanssivalvonnan näkemys

Tallennusvelvoitteiden noudattaminen on sijoittajansuojan toteutumisen lisäksi tärkeää myös väärinkäytösvalvonnan näkökulmasta. Finanssivalvonta kehottaa varmistamaan, että valvottavilla on järjestelyt kaikkien niiden laitteiden ja viestintäkanavien kautta käytyjen puhelinkeskusteluiden sekä lähetettyjen ja vastaanotettujen sähköisten viestien tallentamiseksi, jotka yhtiö on toimittanut työntekijälle tai joiden käyttöön työntekijällä on työnantajan lupa.

Finanssivalvonta korostaa, että myös videotapaamiset (Teams, Skype) on tallennettava. Yhtiö voi tältä osin käyttää harkintaa, onko videokuvassa sellaista, joka vaikuttaa sisältöön niin, että myös kuvatallenne on tarpeen vai riittääkö puhetallenne. Jos videotapaamisessa on esitetty materiaalia (eikä videokuvasta/esityksestä tehdä tallennetta), myös tämä materiaali on tallennettava niin, että se on yhdistettävissä puhetallenteeseen. Pelkät muistiinpanot tai pöytäkirja eivät kuitenkaan ole riittävät.

Finanssivalvonta katsoo ESMA:n lailla, ettei satunnainen varmistaminen, että tallennusvelvoitteen järjestelmä on toiminnassa ja käytössä, ole riittävää. Sääntely edellyttää säännöllistä varmistamista.

8 Asiakasvalitukset

Kriteerit

Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitea on julkaissut valitusten käsittelyä koskevat ohjeet arvopaperi- ja pankkialoille.³⁰ Näissä ohjeissa valitus on määritelty laajasti, kattaen mm. kaikki sijoituspalveluun, pankkipalveluun tai yhteiseen salkunhallintapalveluun liittyvät luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön yritykselle osoittamat tyytymättömyyden ilmaisut.

Havainnot

Kyselyssä pyydettiin tietoja yhtiöiden vastaanottamista asiakasvalituksista.

Asiakasvalitusten lukumäärää koskevien vastausten hajanaisuuden pohjalta on pääteltävissä, ettei valvottavilla välttämättä ole samanlaista käsitystä siitä, minkä tyyppiset yhteydenotot tulee kirjata asiakasvalituksina. Vastaukset vaihtelivat nollan ja yli tuhannen asiakasvalituksen välillä. Luonnollisesti esimerkiksi asiakasmäärä vaikuttaa siihen, kuinka paljon yhteydenottoja on odotettavissa vuoden aikana. Hajontaa oli kuitenkin myös keskenään samaan kokoluokkaan kuuluvien toimijoiden välillä.

Yleisesti ottaen yhtiöistä ilmoitettujen asiakasvalitusten määrä oli alhainen, mikä ei vastaa Finanssivalvonnan kuvaa asiakasvalitusten määrästä perustuen esimerkiksi suoraan Finanssivalvonnan vastaanottamien asiakasyhteydenottojen määrään. Finanssivalvonnan ilmoitettu alhainen määrä yhtiöiden vastaanottamia asiakasvalituksia viittaa siihen, että asiakasvalituksiksi luokitellaan monessa yhtiössä vain tietyn tyyppiset yhteydenotot, esimerkiksi ainoastaan kirjalliset reklamaatiot tai yhteydenotot, joissa asiakas vaatii rahallista korvausta.

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta korostaa, että asiakasvalituksina on kirjattava ja raportoitava kaikki asiakkaiden osoittamat tyytymättömyyden ilmaisut, riippumatta esimerkiksi siitä, onko yhteydenotto kirjallinen vai ei tai siitä, esittääkö asiakas korvausvaatimuksen.

Yhtiöillä on oltava hallituksen hyväksymät asiakasvalitusten hallintaperiaatteet ja toiminto, joka käsittelee asiakasvalituksia tasapuolisesti, sekä valitusten käsittelyn sisäinen seuranta. Yhtiöiden on julkaistava tiedot valitusten käsittelyä koskevasta menettelystään helposti saatavilla olevalla tavalla, jotta asiakkaat löytävät tiedon, mitä kautta he voivat ilmoittaa tyytymättömyydestään. Valituksen tekijä on pidettävä ajan tasalla valituksen jatkokäsittelystä ja yhtiön on annettava vastauksensa ilman tarpeetonta viivästystä.

³⁰ Valitusten käsittelyä koskevat ohjeet arvopaperi- ja pankkialoille JC 2018 35, 04/10/2018.

9 Sosiaalisen median käyttö markkinoinnissa

Kriteerit

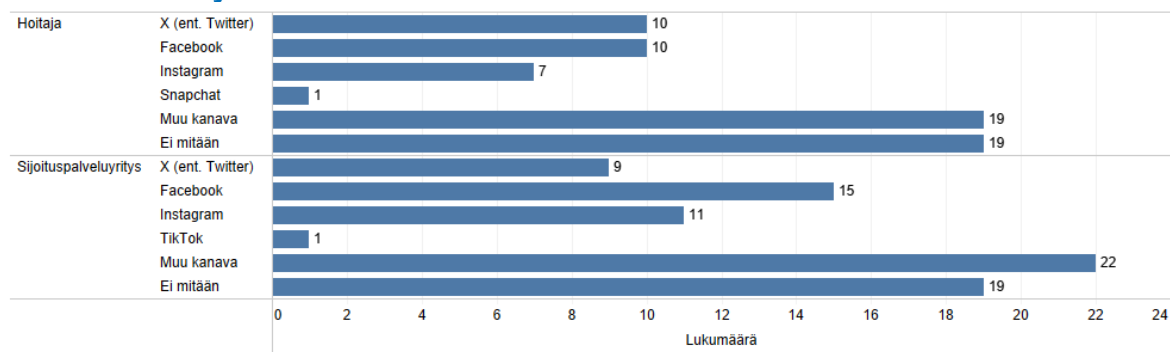
Markkinointia koskevaa sääntelyä on muun muassa arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä, sijoituspalvelulain 10 luvun 2 §:ssä, MiFID II delegoidun asetuksen³¹ 44 artiklassa ja rahastojen rajat ylittävää markkinointia koskevan asetuksen³² 4 artiklassa. Markkinoinnissa ei saa antaa totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa tietoa. Markkinoinnissa on käytävä ilmi sen kaupallinen tarkoitus ja mainonta on oltava tunnistettavissa sellaiseksi. Sijoituspalveluun tai -tuotteeseen liittyvät riskit on kuvattava yhtä selkeästi ja näyttävästi, kuin muut materiaalissa annetut tiedot.

Havainnot

Kyselyssä sijoituspalveluyrityksiltä, rahastoyhtiöiltä sekä luottolaitosten sivuliikkeiltä pyydettiin tietoja sosiaalisen median kanavien käytöstä markkinoinnissa.

Kyselyn vastausten perusteella 53,5 % vastaajista käyttää sosiaalisen median kanavia markkinoinnissaan. LinkedIn on selvästi suosituin vastaajien käytössä oleva sosiaalisen median kanava, jopa 84 % sosiaalista mediaa käyttävistä vastaajista ilmoitti LinkedIn kanavan käytöstä (sisältyy alla näkyvässä kuvassa ”Muu kanava” vastaukseen). Facebook, X ja Instagram ovat vastausten perusteella melko yleisesti käytössä, 37–56 % niistä yhtiöistä, jotka käyttävät sosiaalista mediaa käyttävät näitä kanavia. Sen sijaan vain yksittäiset vastaajat ilmoittivat käyttävänsä YouTube, TikTok, SnapChat ja WhatsApp kanavia.

Kuvio 19. Yhtiön käyttämät sosiaalisen median markkinointikanavat

Vastaajista 13 % ilmoitti tekevänsä yhteistyötä sosiaalisen median sisällöntuottajien kanssa markkinoinnin osalta.

³¹ MiFID II komission delegoitu asetus 2017/565.

³² (EU) 2019/1156.

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta korostaa, että markkinointia sosiaalisen median kanavissa koskee samat säännöt kuin markkinointia perinteisissä markkinointikanavissa. Mikäli markkinointia on ulkoistettu sosiaalisen median sisällöntuottajille, on vastuu sisällöstä kuitenkin valvottavalla yhtiöllä.

Sisällöntuottajien kanssa yhteistyötä tehtäessä on myös huomioitava, että vaikka markkinointiin liittyviä tehtäviä voi ulkoistaa markkinoinnin asiantuntijalle tai sisällöntuottajalle, toimiluvallista toimintaa voi ulkoistaa vain tahoille, joilla on toimintaan toimilupa. Sijoituspalvelun markkinointia voivat pääsääntöisesti tehdä sijoituspalveluyrityksen lisäksi vain sen nimittämät sidonnaisasiamiehet, jotka toimivat sijoituspalveluyrityksen lukuun ja vastuulla. Esimerkkinä mahdollisesta muun tahon toimesta tehtävästä sallitusta markkinoinnista voisi olla pelkkä bannereiden tai valmiiden mainosten julkaiseminen, antamatta lisätietoja niiden sisällöstä tai sijoituspalveluista.

Sosiaalisen median sisällöntuottajan yhteistyö sijoituspalveluyrityksen kanssa saattaa johtaa tilanteeseen, jossa sisällöntuottaja tuottamassaan sisällössä edistetään sijoituspalvelujen myyntiä tavalla, joka on sallittua vain sidonnaisasiamiehelle.

Finanssivalvonta toteutti teema-arvion sijoituspalvelujen ja -tuotteiden markkinoinnista. Teema-arvio oli Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) yhdessä kansallisten valvojen kanssa toteuttama valvontahanke (Common Supervisory Action). Finanssivalvonta julkaisi teema-arvion keskeisistä havainnoista valvottavatiedotteen helmikuussa 2024.³³

10 Asiakasvaralausunto ja tilinpäätösten laatimisajankohta

Kriteerit

Sijoituspalvelulain 9 luvun 6 § velvoittaa sijoituspalveluyritysten ja sijoituspalveluita tarjoavien luottolaitosten ja rahastonhoitajien³⁴ tilintarkastajia toimittamaan vähintään kerran vuodessa lausunto Finanssivalvonnalle siitä, vastaavatko yhtiön asiakasvarojen säilyttämistä ja käsittelyä koskevat järjestelyt säätelyn vaatimuksia. Lausunto asiakasvarojen säilyttämistä ja käsittelyä koskevien järjestelyjen säätelynmukaisuudesta tulee antaa myös tilanteessa, jossa yhtiöllä ei ole tilikauden aikana ollut hallussaan tai hallinnoitavanaan asiakasvaroja.

Sijoituspalvelulain 9 luku käsittää asiakasvarojen hallinnan laajemmin kuin vain asiakasvarojen hallussapitona. Asiakasvarojen hallinta käsittää paitsi asiakasvarojen säilyttämisen ja hallussapidon (*sijoituspalveluntarjoajan nimissä asiakkaan lukuun*) myös muut tilanteet, joissa sijoituspalveluntarjoaja hallinnoi tai käsittelee asiakkaan varoja esimerkiksi omaisuudenhoitosopimukseen perustuvalla valtuutuksella tai käyttöoikeudella asiakkaan nimissä olevaan tiliin.

Sijoituspalvelulain vaatimukset asiakasvarojen suojaamisesta koskevat kaikkia sijoituspalveluntarjoajia, vaikkei niillä olisi lupaa pitää asiakkaan varoja hallussaan tai vaikkei niiden toimilupa sisältäisi oikeutta tarjota säilytyspalvelua.

³³ [Valvottavatiedote 19.2.2024 – 8/2024: Teema-arvio: Sijoituspalvelujen ja -tuotteiden markkinoinnin menettelytavoissa parannettavaa](#) – [www.finanssivalvonta.fi](#)

³⁴ *rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat*

Suomen Tilintarkastajat Ry:n suositus (3/2019) asiakasvarojen tarkastamisesta käsittelee suositeltua tapaa toteuttaa asiakasvarojen hallinnoinnin arviointi ja annettavan tilintarkastajan lausunnon rakennetta.

Sijoituspalveluyrityksen ja rahastoyhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan luottolaitostoiminnasta (610/2014) annetun lain 12 lukua.³⁵ Lain 12 luvun 4 §:ssä todetaan, että tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) 3 luvun 6 §:n mukaisesti 4 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Havainnot

Kyselyn ja vuosittaisten ilmoitusten perusteella useiden sijoituspalveluyritysten ja sijoituspalveluita tarjoavien rahastonhoitajien tilintarkastajat eivät toimita säännöllisesti ja oikea-aikaisesti tilintarkastajan asiakasvaralausuntoa Finanssivalvonnalle.

Finanssivalvonta pyysi kesäkuussa 2023 sijoituspalveluyrityksiä ja sijoituspalveluita tarjoavia rahastonhoitajia muistuttamaan tilintarkastajiaan sijoituspalvelulain velvoitteesta, minkä jälkeen asiakasvaralausuntoja on toimitettu runsaasti.

Lisäksi eräät sijoituspalveluyritykset laativat tilinpäätöksensä sääntelyn vastaisesti yli kaksi kuukautta tilikauden päättymisestä.

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta pyytää yhtiöitä kiinnittämään huomiota lainsäädännön tilinpäätöksille ja tilintarkastajille asettamiin vaatimuksiin. Yhtiöiden tulisi käydä vaatimukset läpi tilintarkastajiensa kanssa ja varmistua siitä, että sääntelyn asettamat vaatimukset tilinpäätösten sisällölle, niiden aikataululle sekä tilintarkastajan velvollisuuksille toteutuvat.

11 Kestävä rahoitus tarjottaessa sijoituspalveluita

11.1 Kestävyysriskeihin liittyvät toimintaperiaatteet ja PAI-ilmoitukset

Kriteerit

SFDR-asetuksen 3 artikla velvoittaa finanssimarkkinatoimijoita ja rahoitusneuvoja julkaisemaan verkkosivullaan tiedot toimintaperiaatteistaan, joita sovelletaan kestävyysriskien huomioon ottamiseen sijoituksia koskevassa päätöksentekoprosessissa ja sijoitusneuvonnassa. Omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa tarjoavia sijoituspalveluyrityksiä ja luottolaitoksia koskevat finanssimarkkinatoimijoita ja rahoitusneuvoja koskevat velvoitteet.

SFDR-asetuksen 4 artiklan mukaan edellä mainittujen yhtiöiden on myös julkaistava ja ylläpidettävä verkkosivuillaan tiedot siitä, ottavatko ne huomioon sijoituspäätösten ja sijoitusneuvonnan pääasialliset haitalliset vaikutukset (principal adverse impact, ns. PAI) kestävyystekijöihin vai ei. Ilmoitus tulee julkaista yhtiön verkkosivuilla myös siinä tapauksessa, että yhtiö ei huomioi PAI-tietoja ja kertoa selkeät syyt siihen sekä milloin mahdollisesti aikoo huomioida ne. Komission delegoitu asetus (2022/1288) määrittää tarkemmin, mitä tietoja PAI-ilmoitusten tulee sisältää.

³⁵ Sijoituspalvelulain 8 luvun 1 § ja Sijoitusrahastolain 7 luvun 4 §.

Havainnot

Kyselyssä pyydettiin sijoituspalveluyrityksiä sekä sijoituspalvelua tarjoavia luottolaitoksia ilmoittamaan, miten ne täyttävät kestävän rahoituksen tiedonantovelvoiteasetuksen (2019/2088, jäljempänä SFDR-asetus) velvoitteita. Rahastonhoitajien kestävään rahoitukseen liittyviä tietoja selvitetään erillisellä teema-arviolla.³⁶

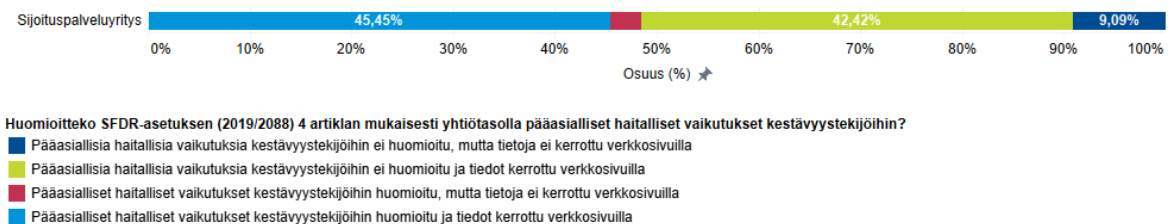
Kyselyn vastausten perusteella omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa tarjoavista sijoituspalveluyrityksistä lähes kaikki olivat julkaisseet sääntelyn edellyttämät toimintaperiaatteet. Vuosikyselyn osallistuneista luottolaitoksista kaikki olivat julkaisseet tiedot.

Kuvio 20. Kestävyyriskien huomioon ottamisen toimintaperiaatteiden julkaisu verkkosivuilla

Omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa tarjoavista sijoituspalveluyrityksistä vajaa puolet (48,5 %) ilmoitti huomioivansa PAI-tiedot toiminnassaan ja loput yhtiöistä (51,5 %) eivät niitä huomioi. Kyselyyn osallistuneista luottolaitoksista kaikki yhtä lukuun ottamatta huomioivat PAI-tiedot. Kyselyyn vastanneista yhtiöistä muutama ei ollut julkaissut laisinkaan PAI-ilmoitusta, vaikka se tulisi julkaista riippumatta siitä, huomioidaanko PAI-tiedot vai ei.

Kuvio 21. Pääasiallisten haitallisten vaikutusten huomiointi kestävyystekijöihin

Finanssivalvonnan näkemys

SFDR-asetus määrittää yhdenmukaiset säännöt, mitä tietoja finanssimarkkinatoimijoiden ja rahoitusneuvojen on annettava kestävyysriskien ja haitallisten kestävyysvaikutusten huomioimisessa toiminnassaan. Tiedot asetuksen määrittämät tiedot, kuten SFDR artiklojen 3 ja 4 tiedot, on julkistettava yhtiön verkkosivuilla.

³⁶ Valvottavatiedote 25.5.2023 31/2023: [Teema-arvioita alkamassa sijoituspalveluntarjoajille, rahastoyhtiöille ja vaihtoehdorahastojen hoitajille - 2023 - www.finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi).

Kestävyystekijöiden ja -riskien huomiointi on lisätty myös vaatimukseksi sijoituspalveluja koskevaan sääntelyyn.³⁷ Sijoituspalveluja tarjoavien yhtiöiden on huomioitava kestävyysriskit täyttäessään toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia ja määrittäessään riskienhallintaperiaatteitaan ja -menetelyitään. Nämä velvoitteet koskevat kaikkia sijoituspalveluita tarjoavia yhtiöitä. Lisäksi omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa antavien yhtiöiden tulee noudattaa SFDR-asetuksen mukaisia tiedonantovelvoitteita.

Finanssivalvonta pitää hyvänä käytäntönä sitä, että ne yhtiöt, jotka eivät vielä huomioi PAI-tietoja, ilmoittaisivat SFDR-asetuksen mukaisessa ilmoituksessaan selkeän syyn lisäksi, aikovatko ne ottaa huomioon haitalliset vaikutukset ja jos aikovat, niin milloin.

11.2 Asiakkaan kestävyysmieltymysten selvittäminen

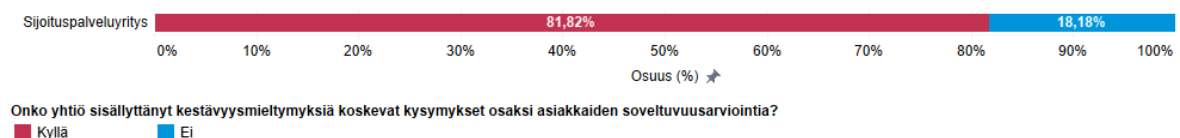
Kriteerit

Sijoitusneuvojen ja omaisuudenhoitajien on tullut elokuusta 2022 lähtien selvittää asiakkaidensa kestävyysmieltymyksiä osana asiakkaalle tehtävää sijoituspalvelulain mukaista soveltuvuusarviointia.³⁸ Kestävyysmieltymyksellä tarkoitetaan asiakkaan valintaa siitä, sisällytetäänkö hänen sijoituksiinsa taksonomian mukaisia sijoituksia ja kestäviä sijoituksia ja kuinka paljon (vähimmäisosuus) sekä sellaisia sijoituksia, joissa huomioidaan pääasialliset haitalliset vaikutukset kestävyystekijöihin.

Havainnot

Kyselyn vastausten perusteella noin 82 % sijoituspalveluyrityksistä ja 100 % kyselyyn vastanneista luottolaitoksista on sisällyttänyt kestävyysmieltymyksiä koskevat kysymykset osaksi asiakkaiden soveltuvuusarviointia. Ne sijoituspalveluyritykset, jotka eivät selvitä asiakkaan kestävyysmieltymyksiä, ovat esittäneet syiksi muun muassa, että kyse on rahastojen salkunhoidosta, kestävyystekijöiden huomiointia ei pidetä tarpeellisena palvelun tarjoamisessa, sääntelyn implementointi yhtiössä on kesken tai yhtiö tarjoaa vain omaisuudenhoitoa ammattimaisille asiakkaille.

Kuvio 22. Kestävyysmieltymyksiä koskevien kysymysten sisällyttäminen asiakkaiden soveltuvuusarviointiin

Kestävyysmieltymyksiä koskevissa tarkemmissa kysymyksissä, jotka perustuvat kestävyysmieltymyksiä koskevaan määritelmään (komission delegoitu asetukset (EU) 2021/1253), oli muutamien yhtiöiden osalta havaittavissa puutteita, eikä kaikkia sääntelyn edellyttämiä tietoja kysytty asiakkailta.

Kestävyysmieltymysten osalta asiakkaalla on mahdollisuus ilmoittaa vähimmäisosuus, joita hän haluaa sijoitettavan taksonomian mukaisiin sijoituksiin tai kestäviin sijoituksiin. Kyselyn vastausten

³⁷ Komission delegoitu asetukset (EU) 2021/1235 delegoidun asetuksen (EU) 2017/565 muuttamisesta kestävyystekijöiden, -riskien ja -mieltymysten sisällyttämiseksi tiettyihin sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämistä koskeviin vaatimuksiin ja toiminnan harjoittamisen edellytyksiin.

³⁸ Komission delegoidulla asetuksella (EU) 2021/1235 on lisätty delegoidun asetuksen (EU) 2017/565 2 artiklaan kestävyysmieltymystä koskeva määritelmä.

perusteella kolmasosa (32 %) yhtiöistä vastasi, että asiakkaat voivat ilmoittaa minkä tahansa haluamansa vähimmäisosuuden, kun taas loput (68 %) yhtiöistä vastasivat, että asiakkaat voivat valita yhtiön ehdottamista vaihtoehtoista. Jälkimmäisissä tapauksissa on käytetty pääasiassa erilaisia vähimmäisprosenttiosuuksia. Parissa yhtiössä valintavaihtoehtoina on käytetty vain sanallista vaihtoehtoa, mikä jättää epäselväksi sääntelyn edellyttämän tiedon vähimmäisosuudesta.

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta huomauttaa, että kestävyysmieltymykset tulee selvittää kaikilta sijoitusneuvonta- ja omaisuudenhoidoasiakkailta sekä ei-ammattimaisilta että ammattimaisilta asiakkailta. Yhtä lailla ne on huomioitava muiden sijoitustavoitteiden ohella omaisuudenhoidoasiakkaina olevilta rahastoyhtiöiltä, joiden rahastojen salkunhoitoa sijoituspalveluyritys hoitaa. Selvitysvelvollisuus on myös silloin, kun yhtiön tuotevalikoima ei sisällä ympäristöön ja/tai yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia edistäviä sijoitustuotteita tai kestäviä sijoituksia.

Taksonomian mukaisen sijoituksen tai kestävä sijoituksen vähimmäisosuutta koskevan tiedon voi kerätä tarkan prosenttiosuuden sijaan vähimmäisprosenttiosuutena, kunhan prosenttiluvut on esitetty neutraalisti ja riittävän yksityiskohtaisesti.³⁹ Kyselyssä ei kysytty tarkemmin, mihin yhtiöiden käyttämät prosenttiosuudet perustuvat, mutta niissä oli havaittavissa yhtiökohtaista vaihtelua. Yhtiöiden tulisi kiinnittää huomioita niiden määrittämiseen neutraalisti, eikä antaa tuotevalikoimansa mahdollisesti vaikuttaa siihen. Sanallista vaihtoehtoa voi olla mahdollista käyttää, mikäli asiakkaalle tuodaan selkeästi esille, mitä vähimmäisprosenttiosuutta kullakin vaihtoehdolla tarkoitetaan.

Euroopan arvopaperiviranomainen (ESMA) on 3.10.2023 ilmoittanut, että se aikoo toteuttaa vuonna 2024 yhdessä kansallisten valvojien kanssa valvontahankkeen (Common Supervisory Action) koskien kestävyystekijöiden implementointia yhtiöiden soveltuvuusarvioinnissa ja tuotehallintamenettelyissä.

³⁹ ESMA:n ohjeet MiFID II:n soveltuvuusvaatimuksista eräiltä osin (ESMA35-43-3172) kohta 27.